

УДК 336.64

Ігор СТЕФАНІВ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НОРМАЛІЗАЦІЇ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Узагальнено наукові підходи до визначення сутності поняття “фінансова стійкість”. Запропонована типологія її факторів. Досліджено різноманітні форми та методи оцінки фінансової стійкості. Розкрито механізм її формування та утримання. Описані теоретичні основи ефективності управління фінансовими, матеріальними й інформаційними ресурсами. Модифіковані методичні аспекти стабілізації фінансових потоків. Запропоновані принципи нормалізації процесів управління факторами виробництва. Сформовані напрямки стабілізації прибутковості суб'єкта господарювання у тривалому періоді часу.

Ключові слова: фінанси, фінансові ресурси, фінансова стійкість, фінансові методи, ефективність.

Игорь СТЕФАНИВ

Теоретико-методические аспекты нормализации уровня финансовой устойчивости субъекта хозяйствования

Обобщены научные подходы к определению сущности понятия “финансовая устойчивость”. Предложена типология ее факторов. Исследованы различные формы и методы оценки финансовой устойчивости. Раскрыт механизм ее формирования и удержания. Описаны теоретические основы эффективности управления финансовыми, материальными и информационными ресурсами. Модифицированы методические аспекты стабилизации финансовых потоков. Предложены принципы нормализации процессов управления факторами производства. Сформированы направления стабилизации доходности предприятия в длительном периоде времени.

Ключевые слова: финансы, финансовые ресурсы, финансовая устойчивость, финансовые методы, эффективность.

Ihor STEFANIV

Theoretical and practical aspects of the normalization of an economic entity's financial stability

Introduction. The formation and maintenance the optimum efficiency of business is a most important task of activity of economic entity. Each company must provide the effect of profit stabilization. In this case it will better perform its activities. This situation creates the necessary potential for the future. Exactly in this way, the process of assets accumulation and distribution happens without undue cost and effort. Resources are become cheaper, the activities and the results are become more predictable, stable correspondent relations are formed, markets are expanded and prices are stabilized.

© Ігор Стефанів, 2017

The higher the level of stability the more the company easier to adapt to sudden changes in market conditions, the lower the risk of financial loss from such influences.

On the other hand, a quick, painless and effective response to external pressure indicates an effective system of management, good planning, well-chosen priorities and goals.

Purposes. *The purpose of the article is to study the basic theoretical aspects of the formation and creation the performance criteria of the processes of financial stability of economic entities.*

Results. *Company's financial stability is formed by the results of a clear strategy. If the enterprise has enough funds for the current activity, it indicates that the previous actions were effective. When the company has a good financial system, it can easily and continuously carry out all operations, maneuvering the resources.*

Each economic entity focused on success should direct some effort to achieve optimal profitability in the long term. It must seek to stabilize costs and revenue, to normalize risks. This can be achieved through effective allocation of resources.

The considerable attention must pay to optimizing the financial, material and information flows. Except this, it must maintain a high level of liquidity of assets.

The ability of the economic entity to function effectively under conditions of constant change and maintain the optimal level of liquidity and profitability over a long period, reaching set of tactical and strategic goals is a financial stability.

Conclusions. *Today there are a number of approaches to the assessment of financial stability. In our opinion, the most promising is an approach whereby the level of financial stability is assessed using systematic and integrated methods. Two additional indicators must be included here: the dynamic indicator of profit stability, indicator of expenses profitability.*

Keywords: *finance, financial resources, financial stability, financial methods, efficiency.*

JEL Classification: G30.

Постановка проблеми. Досягнення й утримання оптимального рівня ефективності господарської діяльності є найважливішим напрямком управління в суб'єктах господарювання. У випадку, якщо менеджменту компанії вдається стабілізувати прийнятний рівень прибутковості, то результатом стає ефект фінансової нормалізації: підприємство швидше та з меншими затратами здійснює поточну діяльність, формує необхідний потенціал для майбутнього розвитку. Іншими словами, процеси нагромадження, розподілу та перерозподілу факторів виробництва даються йому без надмірних витрат і зусиль. Ресурси стають дешевшими, результати діяльності – більш прогнозованими, формуються стабільні кореспондентські відносини, розширюються ринки збуту, стабілізуються ціни.

Стійкий, постійний та планомірний розвиток підприємства передбачає наявність умов для ефективного управління ресурсами, дотримання фінансової та договірної дисципліни, функціонування в стабільному та прогнозованому зовнішньому середовищі. Але сформувати й утримати такий стан на практиці дуже важко. Економічна дійсність свідчить про те, що суб'єкт господарювання зазнає постійного тиску ззовні, що нерідко негативно позначається на результатах його діяльності. Тоді постає питання: яким чином можна мінімізувати втрати від дії непередбачуваних факторів і створити внутрішню стійку фінансову систему протидії їм? Здатність суб'єкта економічних відносин досягати поставлених цілей незалежно від типології та сили впливу зо-

вншніх факторів і визначає його фінансову стійкість.

Чим вищим є рівень вказаної стійкості, тим підприємству легше пристосуватися до раптових змін ринкової кон'юнктури, тим меншими є ризики фінансових втрат від подібних впливів. З іншого боку, швидке, безболісне й ефективне реагування на зовнішній тиск свідчить про ефективну систему менеджменту, якісне планування, вдало обрані пріоритети й орієнтири.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну увагу дослідженню проблематики фінансової стійкості підприємств приділяли такі вчені, як: І. Бланк, К. Ізмайлова, Г. Кірейцев, О. Луцишин, О. Павловська, А. Поддєрьогін, Н. Слободян, Н. Тарасенко, О. Філімоненков, Л. Шірінян, та ін. Вітчизняними та зарубіжними науковцями сформована цілісна система оцінки ефективності діяльності підприємств. Проте й надалі потребують розвитку теоретичні основи забезпечення нормалізації фінансового стану в умовах невизначеності й утримання фінансової стійкості у тривалому періоді часу.

Мета статті полягає в дослідженні основних теоретичних аспектів і формуванні критеріїв для оцінювання процесів оптимізації рівня фінансової стійкості суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стан фінансової стійкості формується за результатами чітко формалізованої та реалізованої стратегії розвитку суб'єкта господарювання упродовж тривалого періоду часу. Якщо підприємство має достатньо коштів для здійснення поточної діяльності, то це свідчить про те, що попередні заходи із управління майном були ефективними, ресурси використовувалися раціонально, ліквідність факторів виробництва перебуває на прийнятному рівні, методи управління дебіторською та кредиторською заборго-

ваністю є результативними, підприємству вдалося реалізувати поточний потенціал. Поряд із цим, спроможність раціонально розмістити активи та нормалізувати прибутковість свідчить про здатність у тривалому періоді часу стабілізувати ресурсні потоки, оптимізувати процес відтворення, своєчасно і в повному обсязі виконувати власні зобов'язання перед кредиторами. Фінансово забезпечене підприємство без ускладнення та безперервно здійснює операційну діяльність, маневрує ресурсами, є відносно вільним у виборі зовнішніх джерел фінансування власної діяльності.

В умовах розбалансованої економічної системи значній кількості суб'єктів господарювання важко утримувати стабільний фінансовий стан, зберігаючи при цьому оптимальний рівень прибутковості та ліквідності, оскільки значна частина доходу, що отримується за результатами операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, продукується внаслідок дії інфляційного чинника. Їм не вдається інтенсифікувати власну діяльність, бо відсутня нормалізована інформаційна складова економічної системи країни. Якщо немає комплексних підходів до вирішення проблем в економічній сфері, то результатом буде стагнація виробничої системи, яка практично не розвивається. Постійне функціонування за умов відсутності усталених "правил гри" не дає змоги суб'єктам господарювання ефективно планувати власну діяльність, а отже, й управляти наявними ресурсами, удосконалювати виробничі процеси, запроваджуючи нові методи управління активами, нові технології, які є результатом розвитку наукової сфери. За таких умов надзвичайно важко реалізувати власний потенціал, нарощуючи рівень економічної ініціативи.

Значна кількість вітчизняних і зарубіжних вчених притримуються точки зору, що фінансова стійкість не є синонімом сталого

та нормалізованого стану суб'єкта господарювання. Якщо підприємство не здатне змінюватися разом із зовнішнім економічним середовищем, то йому навряд чи вдасться досягнути власних цілей та утриматися в економічній системі, зберігаючи прийнятний рівень конкурентоспроможності. Будь-які різкі зміни ззовні виводять його із стану рівноваги. При цьому, якщо сформована ефективна система обороту ресурсів та є необхідний досвід, то виробник спроможний знову стабілізувати власну діяльність. З іншого боку, втрата фінансової стійкості може призводити до появи різноманітних негативних ефектів у діяльності, до яких належить:

- втрата ліквідності активів;
- зменшення ринкової вартості підприємства;
- зниження рівня прибутковості;
- уповільнення процесів розвитку;
- поява неконтрольованих поточних витрат;
- нарощення боргів;
- неплатоспроможність підприємства;
- зниження рівня оборотності ресурсів.

Практичним аспектом забезпечення фінансової стабільності є здатність швидко пристосовуватися до мінливого зовнішнього середовища, накопичуючи досвід, використовуючи зміни собі на користь, покращуючи власні позиції на ринку. Формування необхідного рівня фінансової рівноваги є джерелом постійного розвитку підприємства.

Кожен суб'єкт господарювання, націлений на успіх, має спрямовувати максимум зусиль на досягнення оптимальної прибутковості у тривалому періоді завдяки стабілізації витрат та доходів, нормалізації ризиків. На практиці цього досягають за рахунок ефективного розміщення ресурсів в обороті, формуючи функціональну та раціональну структуру активів, пов'язуючи її із ієрархією та шляхами реалізації основних цілей власної фінансової політики. При

цьому значну увагу приділяють оптимізації вхідних і вихідних фінансових, матеріальних та інформаційних потоків, уникаючи необґрунтованих витрат ресурсів, що, у свою чергу, дає змогу ефективно їх поновлювати, одночасно зберігаючи високий рівень ліквідності таких ресурсів. Загалом, оперативний ефект фінансової стійкості досягається у тому випадку, коли суб'єкт господарювання здатен ефективно розпоряджатися майном, що перебуває в його управлінні, для покриття витрат власної діяльності, погашення поточних боргів та фінансування поточних інвестицій.

Фінансово стійкий стан – це не просто результат вмілого здійснення операційної діяльності за рахунок наявних ресурсів, а здатність суб'єкта господарювання досягати поставлених поточних і стратегічних цілей, використовуючи наявний потенціал, динамічно розвиваючись, зберігаючи при цьому достатній обсяг і ліквідність ресурсів упродовж усього життєвого циклу у процесі взаємодії з іншими суб'єктами економічної системи.

Отже, можна сформулювати узагальнене визначення фінансової стійкості, під якою варто розуміти здатність суб'єкта господарювання ефективно функціонувати в умовах постійних змін, зберігаючи оптимальний рівень вартості та ліквідності факторів виробництва, а також ефективність їхнього управління упродовж тривалого періоду часу, досягаючи поставлених тактичних і стратегічних цілей.

Окремі вчені вважають, що економічна стійкість суб'єкта – це набір його переваг на ринку перед конкурентами. Інші притримуються точки зору, що під фінансовою стійкістю варто розуміти стан ресурсів суб'єктів господарювання, ефективність їхнього розміщення [2, с. 101]. Н.Г. Слободян стверджує, що фінансова стійкість є відображенням стабільного перевищення доходів над витратами [6, с. 241]. На наш погляд,

фінансова стійкість є результатом певного типу поведінки, вдало обраної фінансової політики, який гарантує підприємству оптимальний рівень розвитку, незалежності, платоспроможності, ліквідності та прибутковості, раціональну структуру факторів виробництва, за якої суб'єкт господарювання здатен найбільш результативним способом досягати власних цілей.

Звідси можна зробити висновок, що фінансова стійкість – це оптимальний результат управління факторами виробництва, що забезпечує можливість ефективної діяльності та збалансованого розвитку суб'єкта господарювання за умов стабілізації й адаптації до фінансових ризиків.

Ми підтримуємо точку зору тих вчених, які вважають, що у випадку, якщо підприємство є фінансово стійким, то, ймовірно, воно формує низку фінансових переваг перед конкурентами. Зокрема, позичкові ресурси для нього стають дешевшими, процедура залучення інвестицій спрощується, йому легше формувати фактори виробництва достатнього рівня ліквідності та якості. Усе це здатне забезпечити додатковий фінансовий захист від ринкових коливань і знижує операційні та фінансові ризики. Разом з тим, зусилля суб'єкта господарювання мають спрямовуватися не лише на досягнення фінансової стійкості, підвищення ефективності діяльності, а й на гармонізацію відносин з зовнішнім економічним середовищем. Це дасть йому змогу швидше адаптуватися до коливань ринку, забезпечуючи наявність оптимальної системи кругообігу ресурсів. У такому випадку процес накопичення факторів виробництва стає більш прогнозованим, фінансові зв'язки більш еластичними та стійкими, формується позитивна динаміка одного із основних етапів фінансово-господарської діяльності – етапу капіталізації суб'єкта господарювання. Відомо, що від

результатів проведення вказаного етапу залежить ефективність наступних дій зі стадій обороту ресурсів.

У подальшому процес контролю за фінансовою стійкістю переміщується до внутрішніх процесів, де наявні активи нормалізують систему їхнього управління, сприяють удосконаленню технологій, змінюють форми управління. При цьому менеджменту компанії варто концентрувати увагу не лише на утриманні поточного рівня стійкості, й на формуванні передумов для досягнення такого стану у майбутньому. Тут є два виходи: або суб'єкт господарювання прив'язує рівень майбутньої стійкості до поточної, функціонально пов'язуючи ресурси, фінансово-господарські процеси, або поточну і майбутню фінансову стійкість він узгоджує зі стратегічними цілями. У першому випадку менеджменту компанії буде легше контролювати процеси стабілізації фінансового стану, але ефективність реалізації стратегічних завдань компанії буде знижуватися, і навпаки.

Усі суб'єкти економічних відносин приділяють значну увагу забезпеченню фінансової стійкості. Але для цього необхідно знати, який обсяг і вартість ресурсів може забезпечити її прийнятний рівень. Формування й утримання неоптимальної величини фінансового забезпечення компанії призводитиме до втрат. Наприклад, якщо надлишкові фінансові ресурси спрямовуватимуться на підтримання платоспроможності, то кошти вилучатимуться з процесу обороту і не принеситимуть доданої вартості та прибутку. І навпаки, якщо підприємство залучило фінансові резерви у виробництво, то поточна здатність обслуговувати зовнішні виплати може різко знизитися. Кожне підприємство, відповідно до власної мети, специфіки діяльності та структури факторів виробництва, має формувати власну методичну основу корегування оцінки фінансової стійкості, врахову-

ючи пріоритетність напрямків інвестування наявних ресурсів. При цьому головну увагу приділяють процесам нормалізації прибутковості та її стабілізації упродовж усього життєвого циклу компанії.

Процес стандартизації рівня фінансової стійкості є дуже складним. Проте оптимального рівня платоспроможності можна досягнути за рахунок нормалізації фінансових потоків, основним принципом формування яких є відносна фінансова стійкість. Сталий рівень вхідних і вихідних фінансових потоків, їхньої структури свідчить про те, що підприємству вдалося нормалізувати фінансові відносини з іншими суб'єктами господарювання та досягнути оптимального рівня ефективності внутрішніх економічних процесів. Досягнувши такого стану, та маючи можливість вільного маневрування оперативним залишком фінансових ресурсів, суб'єкт господарювання здатен розширювати власний бізнес без зростання рівня фінансових ризиків у господарській діяльності.

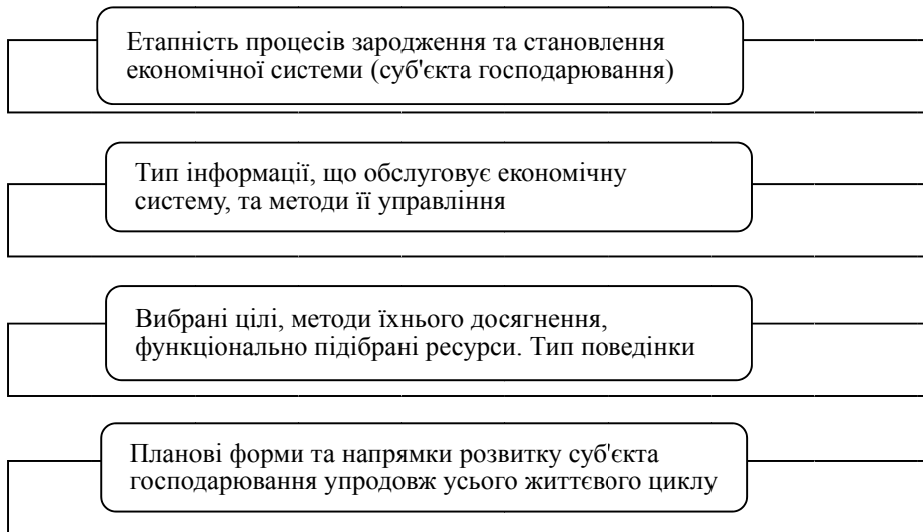
Сьогодні на підприємствах робота менеджменту у напрямку стабілізації структури факторів виробництва не є достатнім фактором досягнення ефективності власної діяльності. Можливість використовувати передові технології, підвищуючи ліквідність ресурсів, не гарантує захист від невдач у майбутньому. Зовнішнє середовище змінюється, ускладнюється "правила гри" на ринку, коливається рівень інтенсивності економічної діяльності, тому для збереження оптимального рівня ефективності господарювання потрібно володіти новітньою інформацією і на її основі постійно модифікувати власні плани розвитку в короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періодах. Суб'єкт господарювання має постійно оцінювати усі фактори, які здатні порушити фінансову рівновагу, постійно здійснювати заходи для її збереження. Основну увагу при цьому при-

діляють досягненню такого рівня розвитку, за якого стабілізуються операційні витрати при збереженні усіх якісних характеристик виробничої діяльності, а далі ресурси стабілізаційних фондів і фондів розвитку вивільнюються, спрямовуються на розвиток, підвищення ефективності господарської, інвестиційної та фінансової діяльності.

Ми дотримуємося тієї точки зору, що існують чотири основних фактори, які здійснюють об'ємний вплив на процеси стабілізації фінансової діяльності (рис. 1). При цьому поточна фінансова стійкість можлива за рахунок ефективного розміщення наявних ресурсів, тоді як майбутня досягається за рахунок трансформації поточних чинників розвитку у майбутні стабілізаційні. Варто зазначити, що при такому підході до процесів розвитку підприємство частково формуватиме суб'єктивні обмеження, уникаючи майбутніх ризиків. Проте, з іншого боку, за таких умов йому буде легше пристосуватися до змін і контролювати фінансові потоки.

Фондоутворюючі фактори здійснюють надзвичайно великий вплив на ефективність діяльності підприємства. Від того, які ресурси залучені в виробництво та у яких обсягах, залежать темпи оборотності активів, якість процесів відтворення, здатність суб'єкта господарювання закріпитися на ринку. Процеси нагромадження капіталу можуть частково стримувати темпи розвитку, але вони дають можливість стабілізувати дохідність, сформувати прийнятну для ефективного управління систему фінансових і товарних потоків.

Обрана суб'єктом господарювання політика розвитку вимагає відповідної структури факторів виробництва. При цьому йдеться не лише про оптимальний обсяг, а скоріше про їхній тип і функціональність. Якщо суб'єкту господарювання не вдається на старті господарської діяльності підібрати функціональну структуру факторів ви-

Рис. 1. Фактори, що впливають на процеси стабілізації фінансової діяльності суб'єкта господарювання

робництва, то час досягнення стратегічних цілей, імовірно, відтермінуватиметься. Саме згадана структура та чітко визначені джерела фінансування здатні підвищити ефективність процесів обороту капіталу, що у майбутньому позитивно впливатиме на фінансову стійкість.

Наступним важливим чинником ефективності діяльності підприємства є рівень організації виробничо-господарської діяльності. Саме він є тим фактором, котрий визначає побудову системи управління ресурсами, власним і позиковим капіталом, та загалом – швидкість і ступінь реалізації цілей. Фінансовим менеджерам необхідно приділяти постійну увагу рівню відповідності систем фінансового та матеріального забезпечення стадіям і етапам процесів виконання фінансових завдань, оскільки поточна ефективність управління ресурсами визначатиме можливості суб'єкта господарювання щодо досягнення прийнятного рівня фінансової стійкості у майбутньому.

Значний вплив на прибутковість і фінансову стійкість чинить сформована сис-

тема управління кредиторською та дебіторською заборгованістю. Збільшення обсягів залучених ресурсів зумовлює зниження валових витрат завдяки ефекту масштабу, зростання доходу та прибутку. З іншого боку, значний рівень залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування призводить до зростання ступеня фінансової залежності і, як наслідок, до можливості втрати фінансової стійкості. Тут важливим напрямком нормалізації є методика оптимізації структури капіталу в управлінні та формування такого рівня ліквідності активів, за якого суб'єкт господарювання не відчував би надлишкового тиску на власний бізнес, вчасно здійснюючи розрахунки. При цьому варто формувати фінансові потоки таким чином, щоб структурні зміни в активах призводили до підвищення рівня їхньої ліквідності і, як результат, до зростання ефективності управління капіталом, що, загалом, позитивно впливатиме на рівень фінансової стійкості.

Зниження рівня доходу суб'єкта господарювання, яке є характерним для періодів

стагнації економіки, призводить до підвищення рівня конкуренції. Жорстка боротьба на ринку є найбільш інформативним оціночним фактором фінансової стійкості. Вона і дає відповідь на те, як підприємство використовувало наявні ресурси для забезпечення стабільності у минулому, яким чином їхня оборотність здатна гарантувати виживання у важких несприятливих умовах. Саме тоді, коли витрати зростають, доходи знижуються, з'являється інший чинник, що негативно впливає на фінансову стійкість – інфляція. Якщо значна частка доходів, що отримує підприємство, має інфляційне походження, то оборотність активів знижується, ціна на позичкові ресурси зростає, ризикованість операцій підвищується, частина коштів відволікається на утримання номінального рівня прибутковості. Проте, якщо суб'єкту господарювання у передкризовий період вдалося досягнути фінансово стійкого стану, то він здатен певний час виявляти ознаки економічної стабілізації, знижуючи поточні витрати й отримуючи певні переваги на ринку за рахунок наявності стратегічних економічних зв'язків, сформованого раніше портфелю кредитних ресурсів.

Підсумовуючи вищезгадане, можна систематизувати фактори фінансової стійкості суб'єкта господарювання, розмежувавши їх на внутрішні та зовнішні (табл. 1).

Сьогодні в науці існують різні підходи до оцінки фінансової стійкості. Проте значна кількість вчених дотримуються точки зору, що два з них мають найбільшу практичну цінність. Джерелом даних для такої оцінки є баланс (звіт про фінансовий стан) та дані первинного обліку.

Використовуючи перший підхід (балансовий), оцінку здійснюють на основі даних балансу про джерела фінансування діяльності підприємства у минулих періодах, стан активів та динаміку прибутковості.

При цьому стандартними складовими методу є визначення таких показників:

- коефіцієнт автономії;
- коефіцієнт фінансування;
- коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу;
- коефіцієнт ліквідності активів.

За іншого підходу (системного) оцінюють взаємозв'язок вхідних і вихідних потоків ресурсів, їхню дохідність і факторний

Таблиця 1

Фактори фінансової стійкості суб'єкта господарювання

Групування факторів	Назва фактора
Внутрішні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Напрямки діяльності. 2. Структура факторів виробництва суб'єкта господарювання. 3. Ефективність виробничої системи. 4. Тип та форма оборотності активів та їх ліквідність. 5. Тип витрат та їх структура. 6. Діючий механізм оборотності боргів. 7. Тип обраної фінансової політики. 8. Структура продукції та послуг підприємства. 9. Форми та методи планування власної діяльності. 10. Методи оцінки, обробки та використання фінансової інформації.
Зовнішні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Форма та рівень еластичності відносин із рештою суб'єктів господарювання. 2. Рівень попиту на продукцію та послуги підприємства. 3. Тип ринку, на якому функціонує суб'єкт господарювання. 4. Рівень та тип конкуренції на ринку.

зв'язок стану вартості та ліквідності активів, рівня платоспроможності, динаміки капіталізації та прибутковості.

Якщо використовувати перший підхід та оцінювати певні показники за станом на конкретну дату у минулому, то така оцінка буде неповною. Для підприємства важливо мати не тільки інформацію про те, як розміщені ресурси на певну дату, а й інформацію про рівень ефективності їхнього управління та оборотності. З огляду на це, більш ефективним та інформативним є другий підхід. Тут варто оцінювати, які витрати генерують доходи підприємства і у яких обсягах, а від яких варто відмовитися. При цьому оцінку доцільно проводити, використовуючи динамічні складові аналізу, що відображають кореляційні зв'язки між минулими чи поточними витратами та поточними чи майбутніми (плановими) доходами.

За наявності значної кількості систем оцінювання, ми вважаємо, що найбільш ефективним є поєднання другого методу оцінки фінансової стійкості з інтегральним. Це дасть змогу комплексно охарактеризувати її рівень. Зокрема, надзвичайно ефективним є застосування такого підходу за умови постійних змін у структурі зовнішніх і внутрішніх фінансових потоків, бо дає змогу оцінити стійкість кореляційних зв'язків між структурою доходів і витрат. Саме у цьому напрямку доцільно удосконалювати методичний апарат, що сприятиме більш точній оцінці рівня функціональності та дохідності витрат.

Висновки. Сьогодні існує значна кількість підходів до оцінки фінансової стійкості суб'єктів господарювання, що свідчить про складність і масштабність згаданої проблематики дослідження. При цьому, на наш погляд, найбільш перспективним є напрямок, за яким рівень фінансової стійкості оцінюватиметься системним та інтегральним методами в комплексі з додатковим використанням:

– динамічного показника стійкості прибутковості;

– функціонального показника дохідності витрат.

За допомогою такого підходу можна більш точно визначити, які витрати стабілізують доходи підприємства, а також здійснювати більш достовірне прогнозування майбутнього рівня дохідності, прибутковості, фінансової стійкості, рівня фінансової безпеки тощо.

Список використаних джерел

1. Донченко Т. Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства / Т.В. Донченко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 1. – Т. 1. – С. 23–27.
2. Кейнс Д. Общая теория занятости, процента и денег / Д. Кейнс. – М. : Эксмо, 2007. – 960 с.
3. Крухмаль О. Оцінка фінансової стійкості як динамічної характеристики банку / О. Крухмаль // Вісник УАБС. – 2007. – № 1 (22) – С. 75–78.
4. Луцишин О. Забезпечення фінансової стійкості та надійності кредитних спілок в Україні / О. Луцишин // Світ фінансів. – 2014. – № 1(38) – С. 174–188.
5. Партин Г.О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи / Г.О. Партин // Збірник наук.-техн. праць Нац. лісотехнічного у-ту України. – 2010. – № 10 – С. 276–279.
6. Слободян Н. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика / Н. Слободян // Економічний аналіз : зб. наук. праць Терноп. нац. екон. у-ту, 2014. – Том 18. – № 2. – С. 239–245.
7. Шандова Н.В. Розробка механізму управління стійким розвитком підприємств машино-

будування / Н. Шандова // *Актуальні проблеми економіки*. – 2007. – № 2. – С. 101–105.

8. Шірінян Л.В. *Визначення фінансової стійкості страхових компаній і підприємств* / Л.В. Шірінян // *Фінанси України*. – 2005. – № 9 (118). – С. 70–80.

9. Шумило І. *Теоретичні і практичні аспекти аналізу стану фінансової системи економіки* / І. Шумило, В. Міщенко, Р. Лисенко // *Вісник НБУ*. – 2006. – № 3. – С. 6–11.

10. Юданов А.Ю. *Секреты финансовой устойчивости международных монополий* / А. Юданов. – М.: *Финансы и статистика*, 1991. – 272 с.

References

1. Donchenko, T. (2010). *Teoretychni osnovy formuvannya mehanizmu upravlinnia finansovoi stiikestiu pidpriemstva* [Theoretical foundations of management mechanism of enterprise financial stability]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of Khmelnytsk national university*, 1, 23–27 [in Ukrainian].

2. Keyns, D. (2007). *Obshchaya teoriya zanyatosti, protsenta i deneg*. [General theory of employment, interest and money]. Moscow: *Eksmo* [in Russian].

3. Kruhmal, O. (2007). *Otsinka finansovoi stikosti yak dynamichnoi kharakterystyky banku* [Assessment of financial stability as the dynamic characteristics of the bank]. *Visnyk UABS – Bulletin of UABB*, 1, 75–78 [in Ukrainian].

4. Lutsyshyn, O. (2014). *Zabezpechennia finansovoi stiikesti ta nadiinosti kredytnykh spilok v Ukraini* [Ensuring the financial stability and reliability of credit unions in Ukraine]. *Svit finansiv – World of finance*, 1, 174–188 [in Ukrainian].

5. Partyn, H. (2010). *Osoblyvosti vplyvu osnovnykh chynnykiv na finansovu stiikest pidpriemstva v umovah finansovo-ekonomichnoi kryzy* [The features of influence of the major factors on the financial stability of the enterprise in a financial crisis]. *Zbirnyk nauково-tehnichnykh prats Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy – The*

collection of scientific works of the National forestry university of Ukraine, 10, 276–279 [in Ukrainian].

6. Slobodian, N. (2014). *Analiz i prohnuzuvannia finansovoi stiikesti pidpriemstva v suchasnykh umovakh: metodolohiia i praktyka* [Analysis and forecasting of enterprise financial stability in modern conditions: methodology and practice]. *Ekonomichnyi analiz: zbirnyk naukovykh prats Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Economic analysis: collected works of Ternopil national economic university*, 2, 239–245 [in Ukrainian].

7. Shandova, N. (2007). *Rozrobka mekhanizmu upravlinnia stiiokym rozvytkom pidpriemstv mashynobuduvannya* [Development of mechanism for managing sustainable development of engineering enterprises]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual economic problems*, 2, 101–105 [in Ukrainian].

8. Shirinian, L. (2005). *Vyznachennia finansovoi stiikesti strakhovykh kompanii i pidpriemstv* [Determining the financial stability of insurance companies and enterprises]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 9, 70–80 [in Ukrainian].

9. Shumylo, I., Mishchenko, V., Lysenko, R. (2006). *Teoretychni i praktychni aspekty analizu stanu finansovoi systemy ekonomiky* [Theoretical and practical aspects of the analysis of the financial system of economics]. *Visnyk NBU – Bulletin of NBU*, 3, 6–11 [in Ukrainian].

10. Yudanov, A. (1991). *Sekrety finansovoy ustoychivosti mezhdunarodnykh monopolii* [The secrets of financial stability of international monopolies]. Moscow: *Finansy i statistika* [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 12.06.2017.